

III vyc 238

V L A D I M Í R V R B E N S K Ý

DO ŘAD
STÁTNÍCH A VEŘEJNÝCH
ZAMĚSTNANCŮ

(INTELIGENCE A POLITIKA)

SEMINÁRNÍ

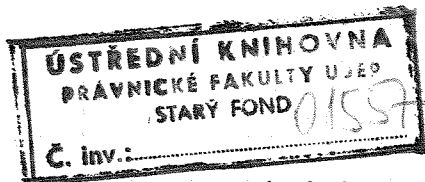
Státní věd.

KNIHOVNA

osdělání

TISKL POKORNÝ A SPOL. V BRNĚ
NÁKLADEM NEZÁVISLÉ POLITIKY V BRNĚ
ZELNÝ TRH 17

Darem od *paní M. Jencové*
v *Brně*

Motto: „Nebát se a nekrást!“

T. G. Masaryk.

Mnoho se mluví a píše o zradě inteligence. Nebudeme se přítí, do jaké míry jest toto tvrzení pravdivé. Cítíme však sami, že jest kus pravdy v tomto tvrzení.

Inteligence v životě našeho národa hrála důležitou roli. Její zásluhou byl národ na pokraji hrobu probuzen k novému životu. Tehdy inteligence budila nejen vědomí národní mezi lidem, ale také učila a vedla národ.

A když přišla světová válka a národ — i bez politických vůdců — a namnoze proti nim, dovedl se správně orientovati, byl to výkvět české inteligence — čeští spisovatelé, kteří první poctivě a nebojácně promluvíli. Jest historickým faktem, že manifest českých spisovatelů byl prodchnut daleko více duchem statečnosti a národní hrdosti, než ustrašený projev českých politiků.

Tuto svoji nepopiratelnou převahu v národě udržela si inteligence až do převratu roku 1918.

V samostatném státě byla již během prvních let od převratu zatlačena ze svého dřívějšího významného postavení. Ovoce její práce sklízeli jiní — —. Bylo to období, kdy hrdlo a pěst cenily se více než rozum a srdce.

A v tomto období popřevratovém, kdy stát a národ propachtovaly si zavedením vázaných kandidátních listin a zpolitisováním všech hodnot politické strany, rozchází se inteligence do politických stran. Jedni jdou tam proto, aby pracovali a druzí za kariery a osobním prospěchem. Ti, kteří nezištně pracovali, brzy se přesvědčili, že poctivost a charakter není vítaným vlastnictvím v politickém životě. — Byli zesměšňováni a špiněni a postupem doby zatlačeni v politických stranách úplně do pozadí, aneb znechuceni, odcházeli sami.

Dnes jest situace taková, že veliká část inteligence stojí mimo politické strany a čeká. Ti, kteří jsou v politických stranách a mají smysl pro počestnost ve veřejném životě, jsou ve vlastních stranách bez vlivu a stojí stranou nespokojeni s vlastním vedením strany a celkovými poměry ve straně.

Obě tyto složky inteligence, politicky neorganizovaná, i ta čestná část politicky organizovaná, touží po nápravě a hledají východisko. Chceme-li najít správné východisko, musíme si uvědomit, v čem spočívá naše vina.

Od převratu sloužíme v cizích službách. A jsme-li upřímní a tvrdí sami k sobě, musíme přiznat, že to nebyla služba celku, národu a státu, ale politickým stranám a často i osobnímu prospěchu.

Přišel konečně čas, abychom se vrátili z cizích služeb domů k vlastnímu poslání inteligence v národě. Je pravda, ten návrat bude se dít s obtížemi. V cizích službách byli jsme infikováni různými -ismy a také mravně jsme se silně zkazili. — Politické strany snažily se o toto znemrazení ve všech sil. Zavedením křiklavého protekcionářství ve všech oborech veřejné správy a uzákoněním systemisace byla dána možnost masové demoralisace státních a veřejných zaměstnanců. — Politické strany učinily nás závislými — od vstupu do služeb až do vysloužení — na své milosti. Za stranickou prací dostane se úředník mnohem dále, než za poctivou úřednickou prací v zájmu obce, země a státu. Známe případy, kdy politic-

ké strany podávají přímo kandidátní listiny se svými kandidáty — straníky — na uvolněná systemisovaná místa a uzavírají vzájemné kompromisy a dokonce i písemné závazky o obsazení uvolněných míst.

Není divu, že tento nemravný přepolitovaný systém rozeštvává, rozbíjí a demoralisuje naše řady. A při tom mají různí agitátoři politických stran smutnou odvahu, aby při každé příležitosti napadali a uráželi státní a veřejné zaměstnance a celou školskou inteligenci.

Známe své vlastní chyby a budeme si je nyní častěji připomínati. Odpíráme však právo neobjektivní kritiky těm lidem, kteří jsou v první řadě odpovědni za dnešní mravně úpadkové poměry v řadách státních a veřejných zaměstnanců. Domníváme se, že kořalečník, který zamořil dědinu a celý kraj alkoholem, nemá práva mravního rozhořčení nad alkoholiky a všemi důsledky alkoholismu. Takový člověk patří na lavici obžalovaných a stejně tak i politické strany, které zpolitisováním veřejné správy a systemisací vědomě ubíjejí morálku a lámou charaktery v řadách zaměstnanectva.

Nám není třeba vytýkati chyb. Víme o nich a také je důkladně cítíme sami na sobě. Přizná-

váme se otevřeně k vlastním chybám a říkáme, proč jsme takoví. Neříkáme nic na omluvu, ale na vysvětlení lidem, kteří chtějí k nám býtí spravedliví a objektivní.

Dnešní situace státních a veřejných zaměstnanců je trapná. Nemáme mnoho upřímných přátel. Jedni nás odsuzují, druzí zesměšňují. Nemáme respektu, poněvadž nejsme organisovanou silou. V cizích službách, v práci pro cizí zájmy zapomněli jsme v republice na sebe, na své zájmy. Když všichni se v novém státě stavovsky organisovali a budovali si mocenské posice, my jsme sloužili. A tak stali jsme se dnes »stranou nejslabšího odporu ve státě«.

Přišel podzim r. 1932. Tehdy veliká většina státních a veřejných zaměstnanců měla ještě iluse. Nevěřila, že budeme opuštěni a zrazeni, nevěřila, že dojde ke srážkám. Členstvo i vedení se domnívalo, že v boji proti úsporným opatřením stačí spravedlnost naší věci, aby boj byl úspěšný. V průběhu boje se však ukázalo, že tato víra ve spravedlnost těch, kteří rozhodují, byla škodlivou a nebezpečnou ilusí. Škodlivou proto, že podlamovala průbojnost našich obranných akcí a nebezpečnou proto, že tato iluse znemožnila

ideologickou přípravu mezi členstvem, nutnou pro možnost použití působivějších obranných prostředků. Jisto je, že zbraně naší obrany byly nepůsobivé a opotřebované, a v jejich volbě je přímo cítit tu ilusionistickou víru ve spravedlnost rozhodujících kruhů.

Tehdy se ještě většinou věřilo mezi kolegy-straníky, že aspoň ta »jejich strana« nezradí gá-žistů. A na konec se ukázalo, že nás zradily všechny vládní politické strany. I ta, která se s počátku tvářila cudnou a nevinnou a mravně rozhořčenou nad připravovanými srážkami a která ve své pochybné cudnosti říkala stydlivé ne, aby na konec řekla také ano. Vždyť ti pánové, ať nosí v knoflíkové dírcce jakýkoliv odznak své politické příslušnosti, se dohodli, že se dohodnou proti nám. — V roce 1932 to ještě demagogicky a dosti hloupě maskovali, ale v r. 1933, majíce po ruce zmocňovací zákon, padli si již všichni veřejně do náručí, nejen v politické koalici, ale také v odborové koalici, t. zv. společné 12členné komisi odborových organizací při politických koalovaných stranách.

Když došlo 1. ledna 1933 ke srážkám, nastala ve vedení v Praze bezradnost. Na otázku: Co teď, nedovedlo vedení dát jasné a působivé odpo-

vědi. Naopak — vývoj dalších událostí a jejich analýsa ukazují, že vedení ztratilo po t. zv. porážce úplně hlavu. Nastává myšlenkový chaos, nikdo neví, co se bude dělat dále. Oběžníky z tehdejší doby jsou toho nejlepším dokladem.

Zatím mezi členstvem, které čeká na další pokyny, šíří se nespokojenost a nedůvěra a poráženecká nálada. Vedení na tuto náladu členstva naprosto nesprávně reagovalo, reagovalo-li vůbec. Sami vůdcové mluvili o porážce a byli ovládnuti těmito poráženeckými náladami.

Upozornil jsem již tehdy, že není správné mluvit o porážce, když jsme vlastně žádného boje nevedli a věsti ani za takového organizačního chaosu nemohli a že se na zápas teprve v budoucnosti musíme připravit. — Místo, aby vedení zabránilo, aneb aspoň zmirňovalo poráženeckou náladu, pomáhalo mluvením a hlavně jednáním k zesílení a šíření této poráženecké nálady. — A to byla veliká taktická chyba. Vedení nemohou a nesmí být nikdy lhostejné nálady a mentalita členstva — stoupenců. Chce-li vedení být dobrým vedením, musí znát psychologický stav svých stoupenců a podle toho činit různá opatření.

To jsou otázky taktiky, které mají pro každé hnutí rozhodující význam. Tyto otázky byly však

naším vedením v Praze úplně přezírány. Jest sice pravda, že na druhém generálním sněmě státních a veřejných zaměstnanců byla zvolena komise pro taktiku a že se zabývala některými otázkami dalšího postupu. Ale je také pravda, že nebylo po této stránce dosud ničeho uděláno a dokonce nebyla ještě ani svolána na druhém generálním sněmě zvolená stálá komise pro taktiku.

Zamyslíme-li se nad průběhem událostí, můžeme objektivně konstatovati, že vedení v Praze v období obrany (t. zv. boje) vedlo namnoze špatně, a po srážkách (po t. zv. porážce) ztratilo hlavu a nevedlo vůbec.

Položíme-li si otázku, co se mělo stát, když přišlo ke srážkám a nastávala v řadách členstva poráženecká nálada, je odpověď jasná: Mělo se jít mezi členstvo a na schůzích a nám v přístupných listech měla se vysvětliti situace a zaujmouti ostré stanovisko proti defaitistům. Současně mělo vedení vytýčiti jasně náš cíl: »odborové sjednocení« jako nutný předpoklad našich budoucích zápasů. K realizaci tohoto našeho prvního cíle mělo se energicky přikročiti!

Bylo by však nespravedlivé a také příliš pohodlné svalovati všechnu vinu jen a jen na ve-

dení. Tento způsob kritiky jest sice všeobecně rozšířen, ale není často objektivní. A nebyl by objektivní ani v našem případě. Musíme zůstatí věcní a nesmíme si takovým způsobem zjednodušovati situaci.

Musíme se podívatí kriticky také sami na sebe, jak vypadáme organizačně — odborově i politicky a mravně.

Organizačně — odborově nedovedli se gážísté sjednotiti a proto také nevytvořili dosud síly, s kterou museli by dnešní držitelé moci počítati. Máme spoustu známých i neznámých a hlavně zbytečných organizací, spolků a společků, které jsou vedeny vždy několika osobami, které mají zájem finanční nebo representační na existenci takových útvarů. Zde musíme v prvé řadě udělati pořádek.

A nejen odborově, ale také politicky nedovedli dosud gážísté v tomto státě vytvořiti si mocenské posice, které by budily respekt rozhodujících činitelů a stávajících politických stran.

Po převratě mnozí šli do politických stran. A zde jsme u tragické viny naší inteligence. Tragická její vina spočívala v tom, že většina těch intelektuálů, kteří šli po převratě do politického života, nešli tam proto, aby pracovali v rámci

programu strany pro lid, ale aby sloužili vedení politických stran. Pomocí vládnoucích klik ve stranách počítali s kariérou a proto zapomněli na svou povinnost, býti duševním kvasem v politických stranách. Bít se ve straně za to, aby strana plnila program, to byla povinnost především intelektuálů v politických stranách. Ale místo toho vidíme, jak vznikají nechutné tahanice a boje o placená místa. Nejsou diskuse o problémech doby — a když, tak jsou brzy skončeny v blahém vědomí a poznání, že »se nedá toho času nic dělat«.

Stoupenci, kteří se vzbouří a snaží se o mravnější politiku strany — v případě, že se stanou nepohodlnými a vedení strany nebezpečnými, jsou označeni za rozbíječe strany a vyřknuta nad nimi stranická kladba vyhozením ze strany. Důvěrně mezi vedoucími pohiaváry říká se těmto lidem »blázni a hlupáci«, kteří nerozumí praktické politice. — Sekretariáty všech politických stran dovedou umlčet všechny nespokojence. Stoupenci mají právo platit řádně příspěvky, chodit na schůze, pořádně zatleskati řečníkům strany (běda však, kdyby byli viděni, že tleskají někdy také řečníku jiné strany!), volit, agitovat,

obdivovati vůdce strany a umírat statečně se slovy patřícími straně. To všechno pro čest, slávu a velikost strany. Sekretariáty mají právo poroučet a zneužívat svého vlivu mezi stoupenci, a strany zase ve státě.

Dnes v politických stranách nevede opravdová inteligence, ale pseudointeligence, lidé povrchní a ochotní ke všem službám pro stranu — i k braní provisí.

Podívejme se, jaká je situace v řadách gážistů po stránce mravní. Jsme-li upřímní, musíme přiznat, že naše řady jsou silně demoralisovány. Je málo opravdové kolegiality a solidarity. Závidíme a dokonce nenávidíme se vzájemně. Štveme jedni proti druhým. Státní a zemští proti obecním, obecní proti učitelům, učitelé proti úředníkům a muži proti ženám. Je třeba stále upozorňovati, že naše řady jsou v silném mravním úpadku. Chceme-li nápravu, nestačí pěkně mluvit o potřebě solidarity a kolegiality. Musíme v první řadě odstraniti hlavní příčinu těchto mravně bídných poměrů, t. j. zahájit vážný boj za odstranění systemisace. Odstranění systemisace je nejen v zájmu státních a veřejných zaměstnanců, ale v první řadě také v zájmu státu

a v š e h o o b ě a n s t v a. Demoralisované úřednictvo rozruší státní a veřejnou administrativu a rozrušená, špatná administrativa je nebezpečím pro stát.

Takový je mravní stav gážistů, takový je stav armády, s kterou má vésti vedení obranu. Je pochopitelné, že i velmi dobré vedení, muselo by býti zklamáno ve svých akcích, jestliže nebralo by zřetele na tento mravně neutěšený stav státních a veřejných zaměstnanců.

Dobré vedení nemůže voliti prostředků obrany a boje podle svých individuálních přání, ale musí přihlížeti k mentalitě, náladám a znáti dobře celý mravní stav svého členstva. Špatná taktika může poškoditi dobrou věc a dobrá taktika pomoci špatné věci.

Vina je na obou stranách — ve vedení i v členstvu. Ve vedení není dosti odvahy, v členstvu není dosti obětavosti. Situace je dnes pro nás velmi těžká. Ve vlastních řadách pokles důvěry a poráženecká nálada, v kruzích rozhodujících politických činitelů neváznost k našemu vedení. Důsledek jest pak bezradnost ve vedení.

Z této trapné situace musíme najít východisko. Všude ve veřejném životě uplatňuje se toliko

organisovaná síla a proto naším cílem musí býti: vybudování mocenských posic státních a veřejných zaměstnanců ve státě.

Gážisté jsou důležitým faktorem na úseku hospodářském, na poli kulturním jsou vedoucím a rozhodujícím činitelem v národě. Jest statisticky prokázáno, že jeden gážista má pro kulturní život národa větší cenu než 10 bankéřů a fabrikantů.

Tyto skutečnosti musíme míti stále na paměti při rozhodování o dalším našem postupu. Máme již více než dosti zkušeností, že dosavadní postup nestačí. Všechny prostředky, kterých bylo dosud použito k obraně práv státních a veřejných zaměstnanců, neměly účinku. Deputace, intervence, schůze, resoluce, oběžníky, dopisy, provolání a memoranda nepomohou — to jsou všechno zbraně starého arsenálu.

Poznali jsme, že rozhodujícím politickým činitelům imponuje pouze politická moc. U nás — v zemi demokracie — ustupují dnes argumenty pravdy a spravedlnosti sediáckým argumentům moci. S námi se nepočítá, poněvadž jsme roztrženi odborově a politicky. Chodíme od převratu po vandru v poli-

tických stranách, které nám nevyhovují a které svým jednáním ztratily naši důvěru.

Velká většina lidí považuje za otázku cti a charakteru setrvávání v politické straně, i když strana zpronevěřuje se svému programu a posílání. U nás se velmi cení a dokonce oslavují jubilea vyláskovaných let v politické straně. Velká většina stoupenců není však spokojena s politikou svých stran, poněvadž vidí, že strany neplní svých programů. Tím neplněním programů trpí celý náš politický život. — Je pravda, někdy straníci zabouří a kritizují, aby na konec byli zase pyšní na své politické stranictví.

Když v soukromém životě neplní někdo z našich známých slibů a závazků, vyvodíme z takového nečestného jednání důsledky. Neplní-li však strana svého programu, pořádný starý straník má za čestnou povinnost hájiti tuto zradu programu — tedy nečestné jednání vlastní strany. Je zajímavé, že mnozí z těchto stranických reakcionářů dovedli se rozejít s církví, ale nedovedou se rozejít s politickou stranou. Odhoditi církevní pouta považuje se za sílu charakteru, odhoditi stranická pouta je nízké a nečestné.

Je v tom velmi mnoho nelogičnosti. **S e t r v a č n o s t s t o u p e n c ů p o l i t i c k ý c h s t r a n** —

ať jsou pro ni důvody jakékoliv — z p ů s o b u j e v l a s t n ě d o z n a č n ě m í r y d n e š n í b í d u a ú p a d e k n a š e h o v e ř e j n ě h o ž i v o t a. Na tuto setrvačnost, myšlenkové pohodlí a stranické předsudky hřeší totiž všechny politické strany.

Nepěkné a bezcharakterní by bylo, kdyby někdo z důvodů zjištěných opustil politickou stranu. Ale zrazuje-li strana svůj program — tedy slib a závazek, daný stoupencům v programu strany — a je-li prolezlá korupcí a různou špínou, je dokladem malého smyslu pro čistotu, další setrvávání ve straně. Mluví se často s urážlivým úmyslem o převlékání kabátu, ale zatím velmi často jde o pouhou záměnu znečištěného kabátu za čistší. Velmi často znemožňují však rozchod se stranou důvody existenční a obava před stranickou mstou.

V našich řadách — v důsledku zkušeností a četných zklamání — sílí volání po samostatném politickém postupu. Mnozí gážisté volají přímo po založení politické strany gážistické. Druzí jsou pro spolupráci s novým opozičním státotvorným hnutím, které by mělo širší rámec než čistě stavovský gážistický. Třetí skupina je pro zachování dnešního stavu, t. j. pro naprostou neutralitu hnutí

státních a veřejných zaměstnanců a pro práci ve stávajících politických stranách.

Je jisto, že tato otázka příštího našeho postupu bude pro hnutí státních a veřejných zaměstnanců zkouškou velmi těžkou. Při rozhodování je třeba uvážit všechny okolnosti a hlavně těžkosti i překážky všech návrhů a námitek.

Kolegové, kteří volají po založení politické gážístické strany, nemají pravdy. Jejich argument, že, chtějí-li se gážísté bránit a bojovat, musí mít politickou moc, je zásadně správný. Hlasatelé samostatné gážístické strany si musí uvědomiti těžkosti, které by znemožnily vybudování silného hnutí státních a veřejných zaměstnanců. Jsou to nejen těžkosti programové, ale také finanční. Je nutno také uvážit daleko snadnější možnost persekuci a tím znemožnění práce v gážístické straně pouhým přeložením gážísty-pracovníka strany na jiné místo. Mocenské posice, čistě stavovské gážístické strany ve veřejném životě nebyly by rozhodně takové, aby mohla gážístická strana úspěšně brániti státních a veřejných zaměstnanců. I když připustíme, že jejich iluze o síle této nové strany byly by splněny, nemůžeme věřiti, že by bylo pomozeno státním a veřejným zaměstnancům. Dělnictvo má několik silných politických

stran a všechny tvrdí, že hájí jeho zájmy a výsledek je přesto více než žalostný. Nad tím je třeba také trochu se zamyslet, když slyšíme volání po stavovsko-politické gážístické straně.

Pokusy organisovat školskou inteligenci v samostatné straně zde již byly a vždycky ztroskotaly. Založení politické gážístické strany bylo by těžkým porodem a plodem bylo by neduživé dítě. Takových porodních bolestí je nutno naše hnutí ušetřiti.

Také ta část gážístů, která se domnívá, že je nejlépe zachovati naprostou neutralitu hnutí, zapomíná, že tento dnešní stav hnutí je stavem nemožnosti, který, kdyby měl býti dále zachován, musel by vésti k úplné ztrátě důvěry v akce našeho vedení. Tento dnešní stav našeho hnutí — jeho úplné vyřazení z vlivu na zájmy státních a veřejných zaměstnanců — je dále neudržitelný a vlastně nesmyslný, jelikož je to plýtvání energií a časem. Kolegové, kteří mají ještě iluze v úspěšnost své práce v dosavadních politických stranách, mohou se pokouseti nadále o nápravu. Mnozí se jistě časem přesvědčí o marnosti své poctivé práce.

Dnešní formace politické, které téměř všechny vznikly ještě za starého Rakouska, jsou dodnes

ovládány a řízeny tímto starým rakušáckým duchem. Duch našich politických stran není poctivě demokratický a republikánský, ačkoliv firmy některých stran zneužívají těchto termínů. Jsou to staré politické formace, v jejichž čele stojí lidé, kteří vyrostli na půdě rakouského parlamentarismu a kteří jsou namnoze ve své ješitnosti — zamilováni sami do sebe. Tito dnešní ješitní a malicherní vůdcové politických stran se svou sedláckou mentalitou nemohou pochopiti, že nestačí na veliké a těžké úkoly dnešní doby. Mylně se domnívají, že národ jsou politické strany a mimo politické strany že není života. Při vší úctě k jejich minulé práci je nutno důrazně volati po odchodu těchto starých a unavených vůdců z politického života a nahrazení jich silami mladšími.

Dnes není již žádných mravních hodnot v politickém životě. Tyto mravní hodnoty byly zabity politickými stranami. Tam, kde programy jsou považovány za zbytečnou přítěž a kde všechno se děje pod zorným úhlem politického čachrování, tam nelze hledati mravních hodnot.

Jindy politické strany usilovaly o cíle programem vyčtené, dnes usilují o získání co největ-

šího počtu dobře placených míst, aby silní jednotlivci ve straně mohli býti uspokojeni ve svých osobních aspiracích. — Máme strany, které mají pěkné programy, ale žádná z nich nejen že jich neplní, ale vůbec se ani nesnaží o jejich realizaci.

Prospěch jednotlivců a politických stran je nade vše, zásady jsou ničím. Po převratě politické strany zavedením vázaných kandidátních listin zpachtovaly si veškerý veřejný život v republice. V politickém životě začali se uplatňovati t. zv. »dobří straníci« a lidé schopní, poctiví, avšak špatní straníci odcházeli jeden za druhým do ústraní. Opravdová inteligence byla z politického života buď vytlačena nebo znechucená odešla sama. A veřejný politický život ovládli namnoze lidé defektů charakterových, sedlácké mentality a kořistníci.

A tito lidé rozhodují v politických stranách, které zdiskreditovaly v národě nacionalismus, socialismus, náboženství i demokracii a ubily tak všechny mravní hodnoty. Nacionalismus ve své čisté formě lásky k vlasti a národu, zbavený všeho šovinismu, pomáhal kdysi probouzet národ k životu a politické samostatnosti. Dnes zkarikován projevuje se často pivním tónem v hospo-

dách a na schůzích, nemaje hlubšího obsahu. Representanti českého nacionalismu sedí ve správních radách, kde společně se židovskými a německými kapitalisty staví se proti českému dělníkovi, když volá spravedlivě po větším kusu chleba.

A tak jako český člověk národně cítící byl zrazen, byl zrazen také chudý český člověk, který věřil socialismu. Mnozí vůdcové socialistů dali však přednost buržoasnímu životu v přepychových vilách, zbytkovým statkům a dvojnásobným i trojnásobným platům. Lid dnes nevidí žádného praktického rozdílu mezi socialisty a měšťáky. U nás socialismus pomohl socialistickým vůdcům, ale nepomohl dělníkům.

Takoví zbohatlí a zpanštělí socialističtí vůdcové nemohli přirozeně imponovati zástupcům měšťáckých stran. Ferdinand Peroutka v knize »Budování státu« na str. 898 prozradil smýšlení Švehlovo o socialistických vůdcích:

»Docela v soukromí se vyjadřoval, že každého je možno koupit, jednoho za peníze, druhého za příležitost k lesku osobnosti, třetího za lásku ženy, čtvrtého za společenskou pozornost.«

To je přímo zdrcující vysvědčení mravní méněcennosti vystavené socialistickým vůdcům mužem, který je dobře znal, protože s nimi spolupracoval. Tato mravní diskvalifikace ukazuje jasně na příčinu mnohých neúspěchů socialismu u nás. A je víc než divné, že nikdo ze socialistických vůdců neprotestoval a necítil se mravně rozhořčen nad tímto »soukromým názorem Švehlovým«, který byl Peroutkou historicky zaznamenán.

Stejně, a to již mnohem dříve, bylo zkarikováno svými hlasateli náboženství, kterého je také zneužíváno k politickým cílům. Strany, které říkají, že hájí náboženství, nejednají podle příkazů Kristových, ale počínají si zrovna tak, jako jiné strany a mnohdy i hůře.

Žádná z politických stran nestará se o mravní obrodu národa. Všechny zneužívají nacionalismu, socialismu a náboženství ke svým čistě stranickým účelům a všechny společně zrazují opravdovou demokracii. Rozumíme proto dnes velmi dobře bolestnému výkřiku zklamané duše básníkovy:

»Těžko se nám dýše,
vzduch otráven a otráven i pramen
našeho bytí, prorada se stala
na duši dějin, za tu zradu vždycky
dějiny mstí se, je nám teskno, úzko,
z dnů našich, o budoucnost svou se chvějem —«

(J. Sv. Machar: »Tristium Praga«.)

President Masaryk definoval demokracii jako vládu lidu, lidem a pro lid. — Dnešní vláda politických stran není však již vládou většiny národa, poněvadž politické strany ztratily již důvěru velké většiny občanstva v republice. Tuto důvěru ztratily proto, že nedovedou v dnešní kritické situaci zájem státu a národa postavit nad zájmy svých politických stran. Svou neschopnost prokazují před národem denně. Těžká hospodářská krise trvá již několik roků, ale politické strany ve vládní většině nedovedly dosud vypracovati ani plánu na ozdravení našeho hospodářského života. Teprve nyní přišli s polovičitými návrhy dr. Preis a dr. Engliš. Tito pánové jsou příliš dobře známí, než aby veřejnost měla nějaké iluze. Tahanice o tyto dva návrhy skončila kompromisem, jehož praktický výsledek nebude žádný. Neza-

městnanost, bída a zoufalství pracujících vrstev porostou, ale politické strany ve své slepotě a sobectví budou prokazovat dále svou nemohoucnost.

Je třeba nebojácně říci, že zájem státu a národa není totožný se zájmem politických stran, naopak je velmi často protichůdný. Stávající politické strany mohou zmizet, ale musí zůstat stát a národ.

Politické strany způsobily svými špinavými obchody a svou nehospodárností státu nesmírné škody. A proto boj všech nespokojených a poctivých lidí v republice proti kořistnictví politických stran je bojem pro stát a národ.

Poměry se den ode dne zhoršují. A na kapitánském můstku stojí politické strany, které dělají politiku, která je vzpourou proti zdravému rozumu. Svalují vinu jedna na druhou, ačkoliv jsou vinny všechny, ale ve své nestatečnosti nemají odvahy to přiznat.

Politické strany zradily demokracii a proto bojí se jít mezi lid. Bojí se zodpovědností a proto oddalují volby do obcí, okresních nemocenských pojišťoven a snad odloží i volby do zemských

zastupitelstev a Národního shromáždění. Tento útek před soudem lidu je prý obranou demokracie.

Je pravda, demokracie se musí bránit, ale její obrana musí se díti prostředky demokratickými. Není smutnější podívané a není možno více diskreditovati v očích lidu vládu demokracie, jako když její zástupci postaví mezi sebe a lid uniformované formace, které mají hrozbou a tlakem vynutiti respekt zrazené demokracii, usměrněné zmocňovacím zákonem a různými výjimečnými opatřeními.

Taková zařízení na ochranu demokracie nejsou ovšem způsobilá vyvolati zvláštní úctu k takovým strážcům demokracie. Musíme hodně hlasitě povědět, že to není práce pro opravdovou demokracii, ale pro reakci.

Domníváme se, že demokracie (ovšem nefalšovaná) není na tom ještě tak zle, aby neměla jiných prostředků obrany. Lid je nejlepší obranou režimu, s kterým souhlasí. A proto mezi lid musí jíti ti, kteří chtějí hájiti demokracii.

Je pravda, u nás je zle. Lid by žádal vysvětlení a vyúčtování tak mnohých věcí a mohl by způso-

biti velmi mnoho nepříjemných chvil z pohodlnějším demokratům. Proto strážci koaliční demokracie nepůjdou mezi lid, ale budou dále diskreditovati demokracii.

Politické strany, nezmění-li své politiky, musí býti na určitých úsecích veřejného života poraženy. Zasahování politických stran do státní a veřejné administrativy musí konečně přestat. Hospodaření státu, zemí a obcí musí býti řízeno na základě vědeckých poznatků a toliko v zájmu státu a celého národa a ne v zájmu politických stran.

Jedině s tohoto hlediska je třeba posuzovati krizi a hledati z ní východisko. To dnešní politické strany nedovedou. Jejich úzce stranické a sobecké zájmy budou překonány. Musí býti překonány, chceme-li, aby nebyl ohrožen stát a národ.

Je nejvyšší čas v zájmu národa a této země, aby proti politickým kořistníkům a falšovatelům demokracie bylo organisováno lidové hnutí, stojící na půdě republiky a nefalšované demokracie politické i hospodářské! Toto hnutí bude jistě prochnuto duchem sociální spravedlnosti, protože dnes všichni rozumní lidé na světě uvědomují si

naprostou nutnost přestavby hospodářství a celé společnosti.

Toto hnutí naváže na Tábor, který podle presidenta Masaryka — je naším programem. — Veliké dějinné tradice a zahraniční revoluce ukazují nám nejlepší cestu. Tato cesta nevede do Nitry, ale do Tábora! — Duchem Tábora je třeba zahřátí unavená a vychládlá srdce všech, kdož jsou nespokojeni s dnešními poměry. Tábor je pro národ více než Nitra! Tábor, toť mužnost, statečnost, přímost, bojovnost, síla ducha i pevnost přesvědčení a touha po pravdě.

To jsou vlastnosti, kterých národ potřebuje i dnes.

Žijeme v období nejistoty a všeobecného hospodářského i politického chaosu. Liberalismus je mrtev. Miliony nezaměstnaných bloudí po ulicích, otrhaní, hladoví a mnozí již zoufalí — — —

Co bude dále? Toť otázka, která je na rtech milionů a odpovědi nikdo nezná — — —

V takové době bylo by tragickým omylem, kdyby se intelligence isolovala od lidových mas. Naopak, její povinností je jíti mezi lid, poučo-

vat, vzdělávat, vychovávat, vysvětlovat, zkrátka, uchopit se iniciativy a vedení.

Nespokojenost se stávajícími poměry a ostré kritiky nestačí. Je třeba této nespokojenosti dáti organizační sílu, chceme-li usilovati o nápravu. — Hnutí nespokojených najde si jistě brzy svou organizační formu a vyjádří programem svůj cíl. S takovým státotvorným a demokratickým hnutím mohli by státní a veřejní zaměstnanci spolupracovati. V rámci takového hnutí dovedli bychom nejlépe obhájití zájmy státních a veřejných zaměstnanců.

Musíme si takticky rozdělití práci. Jedni z nás mohou pracovati v tomto nově vznikajícím hnutí, druzí budou se pokoušeti dále o nápravu ve stávajících politických stranách. Když budeme všichni poctivě pracovati, každý na svém místě, musí se dostaviti také výsledky naší práce. Nesmíme zapomenouti při tom ani na okamžik, že nás čekají těžké doby. Je povinností nás všech, abychom budovali své mocenské posice ihned, aby již zítra nebylo pozdě. Nesmíme také zapomínati, že nejsme sami, kterým je křivděno. Jsou zde statisíce lidí bez zaměstnání, je zde nezměrná bída

v řadách dělnictva, kde není často ani kousek chleba. Víme, že jsou také v tísní malí rolníci a živnostníci. Těm všem sociálně slabým patří naše sympatie. Podáme jim pomocnou ruku, srazíme se všichni do houfu a v jednotě ukážeme svou ohromnou sílu a nezlomnou vůli po nápravě a spravedlivějším a lepším zítřku.

Těžko se žije, těžko se dýchá a pracuje. Je strašné dusno. Na jedné straně bída a nezměrné utrpení a na druhé hojnost, přepych a tvrdá, bezohledná srdce.

Za patnáct let naší obnovené státní samostatnosti ocitáme se tam, kde jsme nikdy býti nechtěli. Ocitáme se v soutěsce — ze které, zdá se, není pro nás východiska k lepšímu životu!

Nejsme spokojeni! Nemůžeme býti spokojeni! Žalujeme! Žalujeme před nejvyšším státním soudem — před tribunálem národa! Žalujeme na zradu ideálů, které tvořily základ naší národní revoluce.

Žalujeme na sobecká srdce, která nám vzala víru v šťastnější budoucnost národa.

Žalujeme na faleš a pýchu, které nám vzaly radost ze života.

Žalujeme na osobní chytráctví a prospěchářství, která se zahnízdila na kořenech našeho ve-

řejného života a učinila z toho, co mělo býti vládou věcí našich — slepě stranickou politickou živnost.

Žalujeme a budeme žalovati tak dlouho, dokud se nevztyčí ušlápnutý majestát národa, aby nám dal za pravdu.

Bylo naplíváno do kříšťalové studánky našich snů a nadějí! Politická oligarchie znečistila nám vysněnou demokracii! Politický farizeismus nás otrávil a politické kořistnictví nás udupalo. V koruně našeho národního stromu, zalévaného naší láskou a obětmi, nesmí býti cizopasníků! Dovedeme je setřásti, aby národ mohl dýchat, věřiti a žít!

Demokracie je pravda. Demokracie je právo. Demokracie je svoboda. Kdo jinak ji vykládá, lhář jest a podvodník!

Chceme ve veřejném životě lidi čistých rukou, čistého svědomí a pevného charakteru. Nestojíme o koncert politických legitimací.

Voláme k práci všechny, kdož zhnuseni politikou nečistotou, odešli v politické ústraní.

Volá je doba, volá je stát. Volá je národ.

Opusťte zákoutí! Doba se naplňuje, přichází den nápravy. Stát je víc než politické

**kupectví, vlast je více než osobní
a stranický zájem.**

**Běda národu, který oněměl, běda národu, který
ztratil odvahu razit si cestu k svobodnému a čís-
tému životu.**

**A běda inteligenci, která nechápe svých povin-
ností k národu!**

REV15

ÚK PrF MU Brno

3 1 2 9 S 0 1 5 5 7